

PEST, 1859.

32. szám. II. Félév.

AUGUSTUS 11.

A hajnali, déli és esti „Angyali üdvözet.”

A boldogságos szűz Mária dicsőítésére, kinek mennybe fölvételése emlékét folyó augusztus 15-kén, Nagy-Boldogasszony napján üli meg a ker. kath. egyház, semmit nem vélek üdvösebbet tehetni, mint ha az ő tiszteletének terjesztése, ápolása és öregbitése végett a nyájas olvasók figyelmét azon imádságra föl hívom, melynek végzésére minket az egyház a hajnali, déli és esti harangszó által ösztönöz, serkent, édesget.

Első szülőink vétke oly nagy határt vont az ég és föld között, hogy azt senki a halandók közül nem vala képes átlépni. Az engedtlenség megszakítá a köteléket Teremtő s teremtménye között. De mégis! az Istennek végtelen bölcseségű jósága, s jóságos bölcsesége nem akará a testben s lélekben megromlott emberiséget magára hagyni, hanem megígéré már a paradicsomban a jövendő Megváltót, ki őt a bűnnek rabságából megszabadítandja, mondván a kígyó képében megjelent gonosz léleknek: „Ellenkezést szerzek közötted és az asszony között, a te ivadékod és az asszony között; ez fejedet rontja meg, te pedig sarka után fogsz leselkedni.” (Móz. I. k. 3, 15.) — S valóban midőn már eljött volt az időknek teljessége, ott élt egy szűz Názarethnek egyik csendes lakában, ima- s alázatossággal töltve napjait. E szűzhöz, „kinek neve Mária” (Luk. 1, 27.), küldötte Isten az angyalt; és az angyal bemenvén hozza, mondá: „Üdvözlégy malasztal teljes!” (u. o. 28. ver.) — „Ime méhedben fogadsz, és fiat szülsz, és az

ő nevét Jézusnak hívod.” (31. vers.) — Az angyalnak eme szokatlan üdvözlote Máriát ártatlan habozásba hozta: bizonyítja ama biborláng, mely szende arcát elboritá; bizonyítja ama szemérmes felelet, melyet ártatlanságának öntudata rebegő ajkaira esalt, midőn azt mondá: „Hogyan lehet ez? hiszen én férfit nem ismerék.” (34. v.) — Mire az angyal megnyugtató: „A Szentlélek száll te reád, és a Magasságbelinek ereje megárynyekoz téged.” (35. v.) —

Az anyák leggondosbika, a kath. anyaszentegyház, hogy bennünket Mária tiszteletére s Isten imádsására buzdítson, e nagyszerű eseményt folyton szem előtt tartván, az Isten fia megtestesülésére, mint váltságunk kezdetére folytonosan emlékeztet. Emlékeztet minden évben nem csak Gyümölesoltó-Boldogasszony napján s Mária egyéb ünnepein, nem csak minden szombaton, de emlékeztet naponkint is a hajnali, déli és esti harangszó által. E háromszori harangszó szólít föl bennünket, hogy az „Angyali üdvözet” elmondása közben édes Üdvözlőnk megtestesülésének szent titkára, s a boldogságos Szűz, mint Isten-anya méltóságának fölséges voltára hála- s tiszteletteljesen emlékezzünk, s ekkép a b. szűz Máriát és szent Fiát naponkint tiszteljük. Már a régi ének, melyet a papok a szűz Mária ünnepeire szabott zsolozsmában mondanak, eléggé kifejezi okát, mért oly tiszteletre méltó Mária:

„Kit a föld, tenger s millió csillagok
Dicsőitnek, áldnak mindenek felett;
Kinek szaván a mindenség forog:
Ó Mária méhedben rejtett.

A hold, a nap, az óriás világ
Szolgálat-készen járul ő felé;
S őt a magasztost, ily csudát ki lát! —
A szeplőtlen Szűz keble viselé.“

Igen, e régi ének eléggé kifejezi okát, mért oly tiszteletre méltó előttünk Mária, s mért méltatja őt az anyaszentegyház annyira, hogy a ker. híveket naponkint háromszor figyelmezteti harangszó által az „Ur anyala“ elmondására.

Mi ezen imádság eredetét illeti, különfélek a vélemények. Némelyek azt állítják, hogy már II. Orbán pápa az 1095-ben tartott claromonti zsinatban rendelte, miszerint az „Angyali üdvözet“re harangozzanak; melyből akkor még csupán az angyal szavait szokták elmondani. Az utóbbi pápák pedig, mint XXII. János, III. Calixtus, III. Pál, VII. Sándor, X. Kelemen, XIII. Benedek bucsukat is engedtek mindazoknak, kik az „Angyali üdvözet“et a háromszori harangozáskor térden állva, ajtatosan elmondják. Szentillonay pedig a háromszori harangozásról, s az „Angyali üdvözet“ről azt mondja: hogy e szent szokásnak X. Leo és V. Pál pápák alatt ezer napi bucsu volt engedve. — Ezekből kitetszik, hogy e szép szokásnak eredete ősrégi, s hogy annak gyarapodását a pápák különféle bucsuk engedésével segíték elő. — Péterffy szerint (Cone. I. r.) édes hazánkban, Mária országában e szent szokást az u d v a r d i tartományi zsinat, melyet Tamás esztergomi érsek 1309-ben tartott, hozta be, megparancsolván, hogy a nép sz. Mária tiszteletére délben és este harangszó által ébresztessék. Később e szokást az eretnekség gyarapodása eltörölte; de Oláh Miklós esztergomi érsek helybenhagyásával a jezuita atyák legelőször Nagy-Szombatban ismét helyreállíták, onnét pedig ujonnan elterjedt más helyekre is.

Azóta naponkint háromszor szólal meg a harang „Ur anyalára,“ s az ajtatos hívek uton-utfélen, munka és nyugalom közt, fűdetlen fővel, összekulesolt kezekkel emlékeznek a Fiu Isten megtestesülésére, s üdvözlők Máriát, Istennek szent anyját, mondván: „Az Ur anyala köszönté szűz Máriát stb.“ Így egyesítik az ajtatos hívek naponkint háromszor szűz Mária tiszteletét Jézus imádsásával; így erősítik magukat napi fáradalmaik között e szép imával; így kezdik imával, folytatják imával, s végzik imával napi munkájokat; így szerzik a legdrágább kincseket, melyeket sem a rozsdá meg nem emészt, sem a tolvajok ki nem ásnak s el nem lopnak. Valóban kincseket szereznek! mert például ha az Isten csak egy órára is megadná azt a hatalmat, hogy bármihez nyulnánk, minden aranyá változnék: nemde mily roppant kincset gyűjthetnénk össze?! Pedig mindezen kincs csak mulandó kincs, mit ha előbb nem is, bizonyára elvesztenénk halálunk óráján. De ha mi minden jámbor eselekedetünket Istennek ajánljuk, minden munkánkat imával kezdjük, folytatjuk, imával végezzük: oh akkor ezerszer szerencsésbék vagyunk! Mert ez által nem csak földi kincset, hanem az örök boldogságot is megnyerjük, miután az ily munkának nem csak e földi, hanem az örök életre is kihat az érdeme.

Ugyanazért jámbor olvasó! reggel, mielőtt munkához látnál, imádkozd el az „Ur anyalát.“ Mert

ime! megkondul a harang, s mintegy így szól mindazokhoz, kik napi foglalkozásukhoz ima nélkül járulnak: „Hogyan kedves gyermekem? hát ugy el vagy foglalva a földiekkel, hogy az égiekrol meg is feledkezel? Hát ki örködött fölötted, ki tartá fön életedet, mig te gond nélkül aluvál? Kinek köszönheted, hogy e mai nap read is felvirradt? Nemde a jó Istennek, ki a mennyekben lakik, s mindenütt jelen van! És te munkádoz akarsz látni, a nélkül, hogy kegyelmét, melylyel eddig fön tartott, megköszönnéd, s áldásáért, melyre oly nagy a szükséged, ismét könyörögnél? Avagy lelkedről, melyért Isten fia saját vérét ontá, nem is gondolkodol? Oh emlékezzél meg az Isten anyjáról, emlékezzél az örök Ige megtestesüléséről, a megváltás ama nagy munkájáról, mely által neked s minden embernek, ki annak érdemét megvetni nem irtózik, megnyitattak az örök élet kapui. Lehet, hogy éltednek ez utolsó hajnala: mondd el tehát ajtatosan: „Az Ur anyala köszönté szűz Máriát,“ stb.

Midőn a nap megfutja utjának felét, s reánk ragyog az égről, mint Istennek szemé: a torony harangja ujo-lag megkondul, figyelmeztetve minket az „Ur anyala“ imádkozására. Emlékezzél meg oh ember! napi munkád közepett is ama nagy munkáról, melyet Jézus Krisztus a te üdvösségedért végbevitt. Testedet most étellel s itallal üdited, oh üditsd föl lelkedet is rövidke imával! Erre int a déli harangszó, s mintegy füledbe sugja az Urnak szavait: „Ime! az ajtó előtt állok és zörgetek; valaki hallandja az én szómat és megnyitja az ajtót, bemegyek ahhoz, és ő vele vacsorálok és ő én velem.“ (Ján. jel. 3, 20.) — Vedd le tehát fővededet, kulesold össze kezedet, s imádd az Istent, ki az idők teljében megkönyörült rajtunk; imádd Jézus Krisztust, ki emberré lett, hogy bennünket megváltana s örökké üdvözítene! —

Végre beáll az est, s a nap bucsut vesz az esti harangszóval. A mező fáradt munkásai, s az utezán járókkelők imádkozzák az „Ur anyalát.“ Oh imádkozzatok is, mielőtt nyugodni mentek, nehogy az Ur készületlen találjon, ha ez éjjel számat kérne sáfárságtokról; mert lehet ám, hogy élteteknek ez az utolsó estéje. A mily bizonyos a halál, oly bizonytalan annak órája. Imádkozzatok tehát, hogy kiserítettbe ne esetek.

Háromszor kondul meg a harang az „Ur anyalá“-ra, s háromszor mutat azon hithideg keresztényekre, kik vagy közönbösség-, vagy álszeméremből főveget nem emelnek, nem imádkoznak. Adja Isten, hogy a jámbor olvasók, igen, minden ker. katolikus, áthatva Jézus határtalan szeretetétől s Mária iránti tisztelettől, félre téve az álszemérmet, bármikor, bárhol és bárki előtt is elimádkozzák az „Ur anyalát.“ Jézus mondja: „A ki engem megvall az emberek előtt, én is megvalloom őtet az Atyám előtt, ki mennyekben van.“ (Máté 10, 32.)

K . . . ly J . . . s

Nagy-Boldogasszony ünnepén.

Ha fölhasad a bájkorány,
És daltól zeng liget, berek;
Ha a kies vidék fölött
Csillag-himezte est lebeg:

Első s utolsó szép gondolatom
Te vagy, ó drága Szűz! minden napon.

Ha élttem ege oly derült
És tiszta, mint a gyöngypatak,
Mely rózsalombok árnyhtisén
A völgyön játszva átszalad :
Téged dicsér lelkem, áld, magasztal,
S ajkimon szent nevedről zeng a dal.

Az élet zajló tengerén
Ha minden elhagy hűtlenül,
S könnyárban fürdő arczimon
Sötétlő bánat-felleg ül :
A bizalom szép lenge szárnyain
Hozzád sietnek hő fohászaim!

Nemes tettek jutalmául
Ha fém diszitené babér
És hervadhatlan hirvirág,
A melylyel a kincs föl nem ér :
Azt oltárodra téve, szűz Anyám!
Alázattal neked ajánlanám.

Ha pályámon kín, szenvedés,
Nyomor jut osztályrészemül,
S a fájdalom-teher alatt
Leroskadok erőtlentül :
Hidegülő ajkammak végszava
Te léssz, honunk dicső Védasszonya!

Zsuppának I.

Agárdi lombok.

Regék

Danisztól.

IV.

A fehérvári vastuskó.

II.

(Vége.)

Ali-Kurd fiává fogadta Andrist, és felöltöztetett őt fényes török öltönybe. Andris oly gyönyörűséges férfiu mutatott, hogy senki rá nem vethette szeméit a nélkül, hogy meg ne szerette volna. E diszes alakjában egykor meglátogatta Andris lánczra kötött édes anyját, s megcsókolva kezét, szelíd hangon kérdé: ismerné-e őt? De az anya elfordítá róla szeméit, és megtagadá. Most Andris megszánta édes anyját, és könyörgött a basának, hogy szegény anyját bocsátaná szabadon. De Andris kérései eredmény nélkül maradtak.

Ismét elmúlt tizennégy nap. Egy kora reggelen pedig nagy indulás támadott vala a városban: gyalog és lovas csapatok jártak föl és alá az utczákon; törvénytisztek és szolgák siettek jobbra és balra; katonák s polgárok csoportokba gyűlve bizonyos ritka eseményről beszéltek, csodálkoztak, suttogtak. A dolog végre napvilágra jött.

A hallatlan haladatlanság kiderült. Andris jó ura

s atyja ellen gyilkossági merényletet kísértett meg: a basát éjszaka megölni akarta. Andris tagadás nélkül bevallotta gonosz szándokát. A törvény azonnal halálra ítélte, s kitétetett a siralomházba. A szerencsétlen fiu története közbeszéd tárgya lön, s értésére esék az édes anyának is. Cseressyné szívét a haláhir érzékenyen találta; mert a két nap alatt, melyen Andris a siralomházban tartatott, Cseressyné arczzal mindig azon utcza felé vala fordulva, melyben a siralomház volt.

Harmadik nap reggelén temérdek nép gyűlt össze a városban, hogy elkísérjék Andrist a vesztő-helyre. A menetnek arra kellett elvonulni, a hol Cseressyné kilánczolta volt. A menet különös és borzasztó látványt nyújtott. Egy nagy kocsis volt fekete posztóval behuzva, és a kocsin magas emelvény vala készítve, bevonva hasonlókép feketével. Négy lovat fogtak bele feketével leterítve; a kocsis szintén gyászruhában volt, és arczán fekete álarczot viselt. Ezen kocsin, és pedig a magas fekete emelvényen ült tiszta hóféhérbe öltözve Andris; egyik kezében feszületet, a másikban két fehér galambot tartott hosszú piros szalagra megkötve. Andris mellett egy szerzetes ült; hátuk mögött pedig a hóhér állott vérvörös ruhába öltözve, s vállán tartva egy arasznyi széles és hosszú mezítelen kardját. A gyászkocsi előtt és után hosszú sor török katonaság lépdelt; dobjaik be voltak vonva fekete posztóval, s a szomoru menetet tompa, siró hanggal kísérték. Maga Ali-Kurd is a kocsis után paripáján lépdelt.

Az egész roppant tömeg lassan közeledett ama helyhez, hol Cseressyné a lánczon szenvedett. Andris imádkozott; az anya feléje fordulva állott a nép között; halavány volt és remegni látszott. Mikor közelébe értek, akkor Andris kezében meglibbentek a galambok, s Cseressyné kezét összezsapva fájdalmasan fölsikoltott, és ájultan lerogyott a földre. A basa megállítá a kocsit, és a nőt felmosdatni parancsolá. Mikor magához jött volna, akkor Ali-Kurd leszállítá az elítelt fiut a kocsiról, hogy utoljára csókolja meg anyja kezét, és kérjen bocsánatot tőle. A szerzetes és a hóhér kísérték őt hozzá. Cseressyné reszketett. Mikor Andris meg akarná csókolni, az anya átölelé karjaival, erősen szorítá őt szívéhez, s keserű sirásra fakadva, kiálta:

— Kedves édes fiam! nem hagylak megölni; én halok meg inkább te éretted! — És kezdé csókolni fiát.

A nép között nagy esendesség uralkodott; és a basa kérdezé őt, mondván:

— Cseressyné, hát a te fiad az!?

Keserűen sirva ismét kiálta:

— Igenis, az én kedves fiam ez! Már egyszer kitettem őt a halálnak, de ti nem fogjátok megölni többé!

És ki akarák venni karjaiból: ő pedig nem bocsátá el, hanem keservesen jajgatott, és be akarta fiát huzolni a fogház kapuja alá. Ezt látván a népek, megszánták a nyomorult anyát, és igen sirtak fölötte, és Ali-Kurd szeméiből is hullottak a könnyek. Most a basa intett a népnek, hogy figyeljenek. És szóla hozzájuk, mondván:

— Atyafiak! ez a fiu nem vétett én ellenem semmit; csak édes anyját akartam próbára tenni, valljon halálórájában meg fogja-e ismerni gyermekét. Ő megismerte, és bánja régi tagadását; azért én is megbocsátok neki,

és azon jó reményben, hogy ezután fiának hűséges édes anyja lesz, ezennel föloldom lánczait.

És Cseressyné szabad lön. S mivel a fájdalomtól és örömtől igen elgyengülve volt, a kegyes szívű Ali-Kurd tulajdon díszes kocsiján vitette őt házához.

A vastuskót és a lánczot ott hagyatta Ali-Kurd örök emlékül, s intőjelül azon gondatlan édes anyának, kik gyermekeiknek testi és lelki, bölcs és vallásos, jámbor és istenfélő nevelését könnyelműen elhanyagolják.

Idő jártával elpusztult ugyan régi helyéből a vastuskó; de a történetet kedvelő apáink gondossága visszaállítá azt, s mai napig ott áll a vastuskó a sarkon, mintha erővel ki akarna hajtani, hogy teremjen vasvesszőket, melyekkel megfenyíttessenek a gondatlan szülők, kik előtt kedves gyermekeik erényes nevelése nem a legelső s legszentebb gondok közé tartozik.

A jó Isten akarminő
Sorsot mére,
Gondot visel a jó anya
Gyermekeire.

Hogy is tudná szive verét
Meggyülni,
S szeretetlen jégkebellet
Őt megölni?!

Ruhazza őt nem csak testi
Kellemekekkel,
Erényét is hűn kíséri
Őrszemekkel:

Hogy örüljön neki földi
Embertársa;
Egykor pedig angyaloknak
Legyen mása.

Mit mondott Herkó páter a palócz vidéken?

IV.

A szomszédal multkor történt szó-váltás után, mivel ugy ott bagyott mint sz. Pál az oláhokat, erősen hittem, hogy még akkor sem fog hozzám szólani, ha tán valahol egymásban megbotlanánk. Hanem nagy örömemre csatlakozám; mert nem sokára bevetődve hozzám, nyájas, megnyerő hangon kérdez: „Haragszom-e még?” — „Ugyan miért kellene haragudnom, szomszéd? Az okos ember nem szokott haragudni két okból; mert először azzal csak magának ártana, egészségét rontaná; másodsor pedig ugy is ki kellene békülni. — No én azt gyanítottam, szoba sem áll velem többé, hogy egész fölhevülve, tulajdon házában bátorkodám mondani: hitvány madár az, mely a maga fészket megrutítja, meg hogy vallásomban erősebben állok a Mátránál.”

„Lássá szomszéd, én ezeket jóformán el is felejtettem, s ha föl nem hozza most, talán eszembe sem jutnak. Én — mondja — most is azt mondom, s a mellől, míg csak egyet lehelek, nem tágitok. Nem ember én elöttem az, ki forgatja hitét, mint a kását. Szél a hirt, viz az esze olyannak. Ha ember, legyen szilárd, kitaró, állhatatos ember, mint a tenger sziklája; akkor aztán megérdemli a koronát.” — „Szent igazsága van szomszédnak — szóltam én — hanem én csak azt az embert tudom ám dicserni, a ki szilárd, kitaró, állhatatos — az igazságban. Sok boltban árulják ezt, s az egyikben azt írják rá „destillált,” a

másikban „echt,” a harmadikban finom, valódi; pedig valamint egy az Isten az égben, ugy egy az igazság is, és ezt csak egy helyen, a főraktárban lehet kapni, hol a tulajdonos az intézet hitelé s főmmaradása érdekében örök-éber lélekkel őrködven, mindent elkövet, hogy valami hamisítás ne történjék. S hogy azután több helyen is föltalálhatni azt, megengedem; de csak azon helyeken, melyek az említett intézet tulajdonosának helyettesétől arra szabadalmat nyertek, s az igazságot a főraktárból kapván, azt a valódi bélyeg, pecsét alatt árulják.”

„Tökéletesen helyben hagyom minden szavát — szólt a szomszéd — s bár rendithetlenül hiszem a szent igazság általami ölelését, mindazonáltal ohajtom tudni, mit mondana arra szomszéd, ha kérdezném: jó helyről s igaz valódiságában kapom-e az igazságot? — „Jó helyről s igaz valódiságában?! fontos, életbe vágó kérdés ez szomszéd — mondám, — melyet sok szakkal kellene igazolni; hanem ha megtenném is azt, még sem hinné. Mindazonáltal, hogy csak némileg kívánságának eleget tegyek, azt mondom: a föld keresztény népének száz kilenczvenkét milliója itt keresi az igazság drága kincsét, s boldog, mert hiszi, s minden kétségen felülemelkedve tudja, hogy valódiságában bírja azt; hatvankét milliója pedig több részekre szakadozva, itt, ott, amott keresi, ha föltalálhatná. — Ugyan mi tanaosot adna szomszéd, ha e kettő között választásra kerülne a sor?”

„Miután több szem jobban lát, ugy több fő, több ész csak jobban tudja, s jobban fölismeri, hogy mi az igazság: azért azt mondanám, hogy ahhoz a részhez csatlakozzék kiki, melynek nagyobb a numerusa” — így a szomszéd. „No — szólék hozzá mosolyogva — bele került a hálomba; mert a nagyobb számot mi katolikusok tesszük, a kisebbet pedig szomszédék. Azután mit gondol? az az intézet, mely idáig tizennyolcz száz eszendeje, hogy főnáll, s mely minden, megbuktatására szövetkezett felekezetet, daczára háromszázados vér fürdőjének, tulélt, valljon igazsággal, vagy a nélkül tartotta-e fön magát? Az igazság égből jött s földre szállt azért, hogy a kik ölébe hajtják le fejüket, boldog országába fölvigye; azért annak elveszni nem szabad. Isten hatalmas karával védi azt, s védi a hajlékot is, hol azt befogadják; mikor pedig Isten velünk, ki ellenünk?”

„Hát mi velünk nincs az Isten, ugy-e?” — kérdé tőlem a szomszéd a nehezeltés némi kifejezésével arczában. — „Szomszéd! akár ezt az ujjamat, akár a másikat harapjam meg, fájni fog az; azért csak azt mondom, hogy az Isten szomszédokra is felhozta a napját; de a mi a vallást illeti, ott már ősei szakítottak az Istennel, s maradtak önmagukra a sok helyen emberi ész által meg nem fogható s nehezen érthető bibliával; miért, mint mondani szokták, a hány ház, annyi szokás, nálok az ész levén a minden mondó, szükségképen, a mennyi fő, annyi igazság — ha mégis annyi sok igazság lenne! — Innen van aztán, hogy sok ember saját esze után indulván, a vallás igazságait a szentírásból ép ugy magyarázza ki, mint ama nyelvtanuló diák, ki tanítójára nem figyelve, e szavaknak: wie nennt man n? ily forma értelmet adott: hogy vagy te barátom? Mit mondok, nem szoptam az ujjamból. Szomszéd felekezetéből évenként találkozik néhány, ki a szentírás némely helyeire magyarázatot fűzven össze, azt a világ színe elé boesátja; melyben a többi között a lelkesmeret, vagyis a vallásszabadság a szentírásból is bizonyíttatik, nem levén semmi tekintettel sem a különféle vallásfelekezetekre nézve; s e részben legfőbb szabályul veszi az Ur igéjét: „Valamiket akartok, hogy cselekedjenek nektek az emberek, ti is azokat cselekedjétek nekik.” Mely igékből ily következtetést huz aztán ki: ha azt akarom, hogy nekem korlátlan vallásszabadság engedessék, akkor azt is kell akarnom, hogy az másoknak is megengedessék.

Megvallom, mikor ez állításra bukkantam, egy kevésse elgondolkoztam, s mintegy kérdeztem magamtól: hát az Üdvöztőnek, mikor az egyedül szent igazsággal föllépett, az említett igéknek adott értelemnél fogva mindegy lett volna, akár zsidó, akár pogány maradt volna az ember? Ki ügyét, mint az Üdvöztő, szent, isteni igazságnak tudta, s ugy is hirdette: ily fontos dologban közömbösnek nem lehetett lennie. Határozottság és elvhűség, ha bár avval másoknak kellemetlenséget okozunk is — jellem, s a férfiak becsét neveli; ellenben jobbra-balra kacsinthatni, — jellemtelenség, s megrovást érdemel. De különben is,

ha ugyanazon egy dologban nem több, hanem csak egy az igazság, annál inkább a vallásban nem szabad annak többnek, hanem csak egynek lenni. Miért ha el nem gördíthető akadályok miatt ugyanegy kérdésben emberi vélemény szerint több nézetet karóinak föl szabadon gyakorolnak igazság gyanánt: az nem az egyedüli igazság fölszabadításából történik, miután az más maga mellett nem tűr, nem szenved. Tehát akár ezt, akár a másikat tartjuk, mint tartanunk is kell, szem előtt, nem lehet az az értelme a fölhozott igéknek; s hogy mégis ezeknek ellenére, az Üdvözítőt szomszédék ama szavakkal mindenkinek különbség nélkül vallásszabadságot adni hiszik, kitűnik azon magyarázatnak aiábbi soraiból, hol sz. Pálnak eme szavaiból: „mert az által, hogy más kárhoztatsz, tennen magadra hozod az ítéletet; mivel ugyanazokat cselekszed, a miket kárhoztatsz,“ — az idegen lelkismeret feletti bíraskodás betiltását vonják ki; holott azon helyen Pál az elbizakodott zsidóknak, kik a pogányok erkölestelenségeit gyakran felhántorgatták, értésükre akarja adni, miszerint ugyanazon erkölestelenség, melyet ők kárhoztatnak, nekik, ha azokat tűzik, nem csak mentsegit nem szolgál, hanem inkább súlyosbíttja büntetésüket; azért mondja: „Menthetetlen vagy. . . mindazokat cselekszed, a miket kárhoztatsz.“ Hol van itt, hogy az idegen lelkismeret fölötti bíraskodás, mely szerintök amindenkinek engedett vallásszabadsággal egyre megy, — tilalmas? Sőt ez nem elég; mert Pálra azt is rá akarják fogni, hogy a hitetlenek megítélését megtiltotta, és ezt a korinthusbeliekhez irt e szavaiból: „Mi közöm nekem azok fölött ítéletet hozni, a kik kívül vannak? nem azokat ítélték-e ti is, a kik kebletekben vannak? A hivek gyülekezetéhez nem tartozókat pedig az Isten ítéli. Vessétek ki azért ama gonosztevőt kebletekből,“ — igyekeznek kisítni.

Erre csak az az észrevételem: temérdek hely van a szentírásban, melyet ha valaki az előrebocsátottak átolvasása, a körülmények figyelembe vétele, vagy az utóbb következők megtekintése nélkül kikanyarít, olyan kaptára tűthet, a milyenre neki tetszik. A sz. Pálnak most idézett szavaiból a hitetlenek megítélése megtiltásának kisajtolása hasonló eljárásra mutat. Mivel az apostol az érintett szavakat megelőző sorokban, hol így szól: „hogy az olyannal, a ki hittársatoknak neveztetik, és mégis parázna, vagy szidalmazó, vagy fősvény, vagy bálványimádó, vagy részeges, vagy tolvaj, az effélével ne társalkodjatok,“ — nem oda törekszik, hogy a hitetlenek megítélését megtiltsa, hanem azt akarja kivinni, miszerint a keresztények nagyobb gondot fordítsanak magukra inkább, mint másokra. E tekintetben mondá tehát: „Vessétek ki azért ama gonosztevőt kebletekből.“ Sehogy sem hihetem, hogy Pál, ki szintén Isten lelkétől ihletett férfiak egyike volt, az Üdvözítő eme szavaikat: „Képmutató, vedd ki először a gerendát tennen szemedből,“ melyek mások megítélését ki nem zárják, ránk nézve megszorítottabb értelmet adott volna leveleiben. Azonban ha meggondolom, hogy a szentírás az igazság és szeretet lelke, mely mindeneket eltűr, vonul át: megengedem, miszerint egy részben a szentírás mindenkinek ad vallásszabadságot annyiban, a mennyiben az ellenség iránt parancsolt szeretet azt eltűrné; más részben pedig, miután egy az igazság, vallásszabadságot minden felekezet számára abból erővel kicsikarni igen, de helyesen s szabályszerűleg kimagyarázni lehetetlen. Mi okozza aztán e baklövéseket, mi hamisítja meg az igazság tiszta kincsét? Nem nagy fejtörésre kerül kitalálni, hogy az az emberi ész. Pajkos ficzkó ez; de a mellett gyenge. Sokszor a lelkismeretre rá sem hederítvén, a következmények miatt nem veri falba a fejét.

Ne mondjuk tán pajkosnak az ést? midőn még a „Növilág“ szobáiban is rózsaszínű lepelben egy crinolinról, nagyon szomorú történetként, nagyon furcsán beszél ám. Nem pajkoság-e az? midőn egy nő tolla alá így diktál: „És szeretlek, ha az vagy is — örökre szeretni foglak, ha a bűn ösanyja volnál is.“ Ismét: „mitsem vesztettem egyebet, csak hitemet, s hit nélkül is élhet még az ember, nemde?“ S ad-e valamit a következményekre? a mikor meg előttem fülem hallattára egy kisaszszony ajkain így fejezte ki magát: „Minek az a vallás, az csak buta embernek való.“ Hiszen tudhatná, hogy hol vallás nincs, ott az erkölcs megromlik, s fattyu műveltség divatozik, mely sirba szokta dönteni a bont és nemzetet.

Szörnyűség, lelketlenség! mit az ész visz végbe a vallás-

sal; noha az isteni tekintélyen nyugvó vallásnál drágább kincse az emberi kebelnek nincs. S midőn ezzel szemközt látom az emberi ést, nem állhatom meg, hogy ne mondjam: Megállj! oldd le sarudat, mert szent a hely, a hová lépni akarsz; hintsd meg kezeidet szentelt vízzel, s úgy nyulj a kebel szentségéhez, mely az isteni tekintélyen nyugvó vallás. — Ha pedig a szónak gyenge ereje az ész apostolai szívének jegét nem tudná feltörni, bátorodom kérdeni: miért akarnak úgy bánni a vallással, miként bánni szoktak az agg szolgálóval? Hiszen ha tízenyolcz század sok fergeteggel vonult is el fölötté, azért nincs megvélve, csak oly örök-ifjú a lelke, mint föllépte első borongó hajnalán. Erejében nem lankadt; malasztos munkájában nem gyengült; s a chinai birodalomban és másutt is azon gyümölcsöket termi, melyeket teremt a pogány esászarok viharos uralkodásai alatt. Aztán a tudományban haladásnak útjában nem áll. A költő kezeiből lelke ihletett pillanataiban fölzengő lantot ki nem veszi; sőt szent, magasztos tárgyakat nyujtván, úgy elmereng hangjain, miként egy balandó a hős árnyékban éneklő fülemile varázs-dallamain. A festészek az adott képeket; az vezette a vásznára tett első vonásoknál remegő ujjait, s ápoló kebelén lett nagygyá, ha nem — halhatatlanná. Az ipar sines általa lenyűgözte.

Ily körültekintés után, ha csak nem olvasná az ember e nyilatkozatot: „nincs igazságnak tudalma gondolkozási szabadság nélkül“ — alig-alig találnám ki, hogy mi az a száalka, mely a vallásban sok embernek a szemét szurja. Isteni kijelentésből nyert, s isteni tekintélyen nyugvó vallás több sarkalatos igazságaira nézve emberi véges ész által kimeríthető nem levén, mi természetesebb, mintsem az, hogy azokra, melyekkel csak valódi javát akarja az embernek, a kinyilatkoztató Isten hitet követeljen, s hogy az ész hódolva fejet hajtson, és azokban ne turkáljon. Ez csak dicséretére válnék, mint dicséretére van a magzatnak, ki bár általa föl nem fogható, de javára szolgáló dolgokban szülőinek engedelmeskedik.

Hanem épen ez a botránykő; ez az, mi soknak vérést fölzavarja, miután rajongó képzeletökben az ész részéről e követelt hitet a békóba veretéssel azonosítják. A vallásban nyilatkozhat Isten és a határos ész közt létező viszony némileg alkalmazhatatik a műveltség alantabb és felsőbb fokán állókra; de valamint azokat ezeknek rabjaiként senki sem tekinti: úgy épen az ést a vallásban rabnak ne ismerjük. E tekintetbeni népszerűség többet ártott mindig, mint használt. Jobb ha leszünk igazságosak és méltányosak. A vallásban szóló isteni magas tekintély a méltóság fensőbb polezán álló egyénként a nyájas leereszkedés világ-magasztalta erényével leszállva, a rang alsóbb fokán helyet foglaló észszel karöltve járja be annak kiaknázhatlan igazságait. Vagy tán higyük, miszerint az Isten égből hozott vallással nem rabigát törni, hanem bilincset kovácsolni jött? Nem típori jött az, hanem az eltiportakat fölemelni. Tetek szólnak itt, melyeket kétségbe vonni annyit, mint a történeti igazságon erőszakot tenni. Aztán minden tulzás hibával határos. Midőn pedig a véges ész korlátolt hatalmát határtalanságig szándékozik valaki bővíteni, nem esik-e a tulzás hibájába? Hígye meg kiki, miszerint a korona, melyet e részben az ész fejére akar emelni, rablott korona, melyhez egy részről az észnek semmi joga, más részről pedig nem neki való, s visszaél vele. A gyermek otthon nem érezvén szülőit, fölteszi atyjának süvegét, elővévén annak pálcáját, parancsoló tekintetet öltve, így kiált köréhez: én vagyok a házi gazda! Az ész pedig a vallásban őt kalauzó isteni tekintély alóli fölszabadítása után önmagát isteniti meg. „A bilincseitől (melyek emberi tekintély bilincseinek kereszteltettek) menekült szellem — így ir szomszéd vallásfelekezetének egyik embere, — minden korlátot áttörve, a hit dolgában többé semmi tekintélyt égen és földön nem ismerve, önmagát isteníté.“ Ha valahol, itt különösen nem jó az erőlködés. A ki a fölségesnek vizsgálója, elnyomattatik a dicsőségtől. Képes volna-e hinni akárki, miszerint ha nap nem volna is az égen, a csillagok fényénél is csak oly tisztán láthatnánk mindent, mint most nappal történik? — A tapasztalás ezt még eddig megczáfolta. Szintén az emberi ész fénye egyedül a hit több sark-igazságának mélységére, magasságára vagy épen semmi, vagy csak gyér világot áraszt.

Az eddig általam mondottakat nem hitem megbukhatásá-

nak aggasztó félelme, hanem az embernek, ki a vallásban csak a maga esze után indul el, szánandó helyzete adta ajkaimra. Az én hitemet, tizennyolcz századon át gyűjtött tapasztalás után ítélve, úgy látszik, csak kiszoritani lehet valamely helyről, nem pedig elejteni. Sziklára épített az, melyen az ellenségnek fegyvere megtompul, ádáz ostroma sikertelen.

(Vége követk.)

Hamari János.

Igazmondások burok nélkül.

És még valami.

(Folytatás.)

VIII. Mit beszél az én iskolásom a biztosításról?

Mennyit csitlik-botlik, mennyit izzad, fárad
A szegény, míg végre galyabít egy házat!
És — hogy ha van miből, — mennyit elkölt rája,
Míg oda jut, hogy már rendén a portája! . . .
És a hogy rendén van, fel-felsobajt egyet,
S háladásul talán egy keresztet is vet. —
Kigördül a könyve öröme jelétül,
S kis háza-népével „Hálistent“ mond végül! —
Összejön estvére: sógor, barát, koma,
Jól esik ilyenkor egy kis házlakoma. —
Vigadnak oda bent. . . diesérik a portát.
Kitekint a gazda. . . mi dolog?! lángot lát!
Lángot lát a tetőn, és elrémül rája:
Hamuvá lett, imént takaros portája. —
Kigördül a könyve bánata jelétül,
S koldustarisznyát vesz a nyakába végül. — —
Álljon meg egy szóra, szépen kérem bátya!
Amott a paplakon azt a szép jelt látja?
A tűzmentési jel körül rajta szépen,
Hogy a kigyelmedén nem kékült, nem értem. —
Öt-hat pengő forint legfeljebb az ára,
Miért nem tette háza homlokára?
Bármily ékes a ház, s bármily úri fajta:
Mindig hiányos, míg e jel nincsen rajta.
Nélküle percz alatt — a mint kend is jára —
Könnyen jut a gazda koldustarisznyára.
Míg véle bizton áll tűz közt is az ember;
Látja, ég a háza. . . de jaj-szókat nem ver. —
Hanem üzen szépen: leégett a házam. . .
S kevés idő alatt a portán új ház van.
A lelkes társaság, a hol biztosított,
Látván a nagy veszélyt, tüstént erszényt nyitott;
S ama hat forintért nyújtott annyi százat,
Építvéu — mint mondam — takaros új házat. —
Elsőbb teendő hát a portán bár mi más,
A tűzveszély ellen való biztosítás.
Akkor ulj lakomát, ha biztos a házad,
Máskép magadra a veszélyt egyre várhadd. —

* * *

Adjon csak az Isten nekem lakóházat,
Tüs ént biztosítom;
Tudom, hogy rossz helyre nem fordítom akkor
E néhány forintom. —

Csintalan Alajos.

Katholikus hitélet.

Nagyvárad, aug. 1-én 1859. „Jézus!“ Szeretném e szentséges szót, e legnagyobb nevet oly nagy s tündöklő betűkkel írni az ég kék azurjára, hogy azt az egész föld szüntelen

láthatná, épen úgy, mint hajdan Nagy-Constantin a szent kereszt alakját, melyen írva vala: „E jelben fogsz győzni,“ a mint hogy győzött is ellenein az első keresztény fejedelem; — s hogy így e legszentebb név megpillantására szent s áhitatteljes gerjelem hatná át a föld összes lakóinak szívét, lelkét. — E rövid szentárgyú elmélkedésem után, mit Jézusom iránti legforróbb szent és tiszta érzelmem sugalt, áttérek a legszebb szokások egyikére, mely, megvallom, a mennyire meglepett, midőn először láttam, épen oly mérvben becsültem érte nagyváradi hívő társaimat; s jól esik e szép példát követnem mindenkor. — Azt kérdehetné a jámbor olvasó: „mi hát az a szép szokás? szeretném hallani, hogy én is követhessem.“ Nem egyéb biz az, keresztény barátom, mint azon, jelen közlésem homlokán álló név, melyről írva van, hogy annak hallatára az égen, földön, s föld alatt minden térdnek s fejnek meg kell hajolnia. E szavakból kiindulva, a váradi buzgó hívek, midőn e fölséges nevet: Jézus, a lelkész akár imában, akár szent beszédben ajkaira veszi, mindannyiszor meghajítják fejeiket. Nem merem ugyan állítani, hogy e szép s fölséges szokás másutt nem létezik; hanem azon kis körben, néhány megyében, hol én megfordultam, nem láttam. Vajha tehát országszerte szokásba hozatnék s elterjedne a Jézus szentséges nevének ekkénti tisztelete, mely a hitélet virágzásának oly igen örvedetes jelenségét tünteti föl.

Nem csekélyebb öröme szolgál minden jó katolikusknak, Nagyváradon a „sz.-olvasó-társulat“ tagjainak, és a főelemi iskola tanoncainak ajkairól uton-utfélen eme szép köszöntést hallhatni: „Dicsérettsek a Jézus Krisztus!“ Az érdem egy részben itt t. R. T. hitelenző uré, ki jó példával menvén elő, meghonosítani törekszik e szép köszöntést. — Mennyire jól esett lelkemnek nem régen egy kis körutamban az alföldön, midőn mint ismeretlen is a „D. a J. Kr.“ szent szavakkal üdvözlének több nagyobb kath. városban, azt csak érezni tudom. — Vegyétek keresztény testvéreim ez igénytelen szavaimat figyelembe! Dicsérjék közösen a Jézus szentséges nevé mindenhol, s hajtssuk meg fejünket mindannyiszor, a mennyiszor halljuk a szentséges Jézus nevet kimondatni, vagy ajkainkról hangoztatjuk azt. Jussom eszünkbe, hogy „nem adatott nekünk más név az üdvösségre, mint a Jézus szentséges neve!“

Mustármaghoz hasonló „szent-olvasó-társulat“-unkat illetőleg szabad legyen még megemlítenem, miszerint e sorok írója, mint ugyanazon társulat tagja, hogy a közajlatosság annál fényesebb legyen, az énekeket orgonával kísérni ajánlkozott. Minthogy azonban orgonánk csak úgy hangzik, ha az orgonabuzó működése is hozzájárul: a „sz.-olvasó-társulat“ néhány lelkesebb nőnembeli tagja elhatározá a harangozóknak e szolgáltatáért havonként 2, éven át 24 frtot fizetni. A szent Szűz, kinek tiszteletért hozták ez áldozatot, könyörögjön éretteket! — Nem lehet nem nyilvánítanunk méltó elismerésünket t. ez. Schuller Károly ur pesti polgár iránt is, ki két szép lobogót ajándékozott templomunknak. Legyen e kegyeletes tette az élők könyvébe beírva!

Jul. 31-én tartott meg a főiskolai ifjuság „Te Deum“ a négyes hangban énekelve; a hála-áldozat bemutatása alatt pedig a jelenvolt hívek építésére énekeltetett az „Imarezukra“ nép-ének négyes hangban t. ez. Zsasskowszki-ak után, orgonával kísérve e sorok írója által. — Valóban a tisztelt Zsasskowszki testvéreknek nem mondhatunk elég hála-köszönetet szép műveikért. — Isten tarisa, és áldja meg őket!

Sohlya.

Sarkad, augusztus 5. 1859. Ft. szerkesztő ur! Mindenekelőtt engedelmet kérek, hogy együgyű, tanulatlan ember létemre bátor vagyok becses lapjába a magam módja szerint néhány sort írni. Soha sem is szántam volna el magam ily dologra, ha csak úgy tele nincs szívem érzelmekkel, melyeket bernem támasztott sz. Anna napjának megünneplése Ó Kigyóson, hogy azokat elfojtanom teljes lehetetlen. — Ó-Kigyós csak egy puszta, hol egy gyönyörű kápolna létezik, mely sz. Anna asszony tiszteletére van szentelve. A múlt vasárnap ültük ezen kápolna védaszszonyának ünnepét. Én is tudva azt, hogy oda a gyulai jámbor hívek processióval mennek, megindultam Gyulára, honnét aztán szép számmal mentünk Kigyóásra. Itt meg nem állhatom, hogy ki ne emeljem nt. Sauer Alajos gyulai káplán urnak törhetlen buzgóságát, ki a három órai utat csaknem egészen

gyalog, szeretett hivoitól környezve, tette meg. Az ünnepély szép renddel s épületes ajtatossággal ment végbe. Az ünnepélyes sz. misét a buzgószágaról ismeretes közkedvességű s általános szeretett esperesünk, ft. Kovács János czimzetes kanonok s esabai plebános ur legbensőbb áhitattal végezte. Az áldozók száma több száza ment. — E megható ajtatosság után künn, a szabadban, a fáradhatatlan nt. Sauer Alajos ur tartja jeles sz. beszédet a nevelés fontosságáról. Könyeztem én, könyezett az egész hallgatóság, s buzgó fohászok emelkedtek az egek Urához: engedje, hogy az, kinek szónoklata ily hatást idézett elő, még számos évekig legeltesse az Ur nyáját. — Befejezésül azt kívánom, hogy Isten áldása legyen mindazokon, kik ily nagy lelki örömet szereztek a nagy számmal összegyűlt buzgó hiveknek!

Sarkadi harangozó.

Különfélék.

Osi. aug. 5. A vándor-sáskák irtózatossággal megjelenéséről akarjuk értesíteni a „Kath. Néplap“ tisztelt olvasóit, főleg azokat, kiknek még alkalmuk nem vala közelről látni e valóban hihetetlen számú, ijesztő vendégeket. Bár soha ne lássák! valamint mi is buzgó szívvel kérjük a jó Istent, fordítaná el örökre tőlünk az efféle csapást.

Miként tisztá és felhőben éjben az ugynevezett tejutólioni kis csillagokkal látszik előntve lenni: ugy vonul a vándor-sáskák serege sürten reptelve a léghen hol alantabb, hol magasabban, de mintegy kitűzött cél felé, oly hosszasan, miszerint folyó három óra hosszig vigyáztuk a menetet, de annak végét akkor sem tudtuk még észrevenni. És ez a keletről nyugatnak tartó esapat volt, és fölötté elrepült az éjszakeről délnek siető iszonyu tömeg, mellette délről is jött felénk az ellenség; de a távolban mint sűrű füstgömb látszottak emelkedni. Ha erdőnek tartottak, tőlök nem látszóttak a fák; ha fölül mentek a fák galyain, tömött gőz látszék emelkedni. Azonban a megszállás képezi a csapást; mert a pagonynak ágait ellepve, rohogott, recsegett a fa úgy, hogy akár szekér számra lehetett volna gyűjteni a töredéket; ha pedig a kaszálókra ereszkedtek, arasznyi és még nagyobb magasságra boríták a földet, oly annyira, miszerint még felkes férfi is irtózott rájuk lépni, s gázolni a pusztítókat. Rögton elpusztult alattok a fű; mert példátlan éhhez esnek a zöld veteménynek, növénynek. Ezer szerenese, hogy embertől félnek; a láрма, kolompok, csöngettyük s másféle érczek hangja, de főképen az ostorok durrogatása mind szárnyra kelti, mind utjokban gátolja, s más irányban hajja őket. Igen ügyes repülők, s a mi közönséges sáskáink — szökeséimktől különböznek. Színök szürke, s csak a hímek feje zöldes; nagyságra csaknem mind egyenlők. Igen sokat méregettünk, s többnyire 2¹/₂ bécsi ujjnyi hosszúak fejtől a szárnyak végeig; igen ritkán láttunk olyat, mely 1¹/₂ ujjnyival rövidebb volt a többinél. A fej a derékkal fél ujjnyi hosszú, s ebből ítelhetni meg a szárnyak igen hosszú voltát. Szájok két fekete üveg cseréppel van fölfegyverkezve, s ezzel őrlenek le rögton mindent, a mihez férnek. Testök alrészre végén ninesen kardhoz hasonló kemény testrészek, hanem suták, egészen mint a közönséges lepkek.

Ezeknek látói valánk e hó első napján; s jóllehet nagy seregben állottak ki a kergetők, kiváltképen a kukoriczát (tengerit) őrzők, mégis sinlentünk kell a csapásnak némi gyászos nyomait mind a veteményben, mint a kaszálóokban. De hála legyen Istennek! igen nagy károkról nem szólhatunk, annál kevésbé, minthogy másnapra elköltöztek tőlünk, miszerint csak néha-néha hallik egy-egy hang, mely mondja: „a közel helységből nagy láрма hallik: Ur Isten nem kergetik e felénk a sáskákat?“

Dicsőséges sz. Anna asszony napjának nyolczadát szokásunk szerint esti könyörgéssel ünnepelvén, a végső napon (aug. 2-án) a könyörgés rendjét ugy intéztük, miszerint a jó Istent bánatos szívvel s töredelmes lélekkel kértük: fordítaná el kegyessége szerint a tegnapi éreztet ijesztő csapást, s ne engedje többé közeledni a pusztító férgeket.

A hosszas rekkenő nagy forráságban az ugynevezett baromfiakat (szárnyasainkat) choleraféle betegség öli. Már sok gazd-

asszony panaszoja, miszerint eldöglött minden ludja, réczéje, tyukja. Illik mondanunk: az Ur adta, az Ur elvette, legyen áldott az Ur neve!

Jáky Ferencz.

— Franciaország. Junius 17-én indult el Havreből, Normandie' nevű gőzös Rio de Janeiro'ba. Az utazók közt egy lazarista áldozár is volt, Verschuren atya, és 15 irlalmas-néne, kik Brasilia kórházaiban a betegek ápolására hivatvák. Nyolcz év előtt, midőn Brasilia fővárosában a sárgaláz iszonyatosan dühöngött, mentek oda az első francia irlalmas-nének, számra nézve 40-en; néhány hónap mulva megérkezések után áldozatul esének a járvány-betegségnek. Helyüket újonnan érkezett nének pótolák, s évek óta lehetett látni, mily önfeláldozólag sietnek az irlalmasság emez angyalai az Ozeánontuli világreszbe. Köszönet II. Dom Pedro császárnak, kinek gondoskodása következtében a brasiliai kórházakban csak ugy, miként a franciaországéiakban irlalmas-nének ápolják a szenvedő emberiséget.

— Ázsia. Madras-ban a missio jelenleg virágzó állapotnak örvend. Magában foglalja ez a madrasi elnökségnek déli részét az angol Elő-Indiában, s a Carery folyótól egész Cap Comorin-ig terjed. A népesség 6—7 millió lakost számlál, közülök 150,000 katolikus. A lelkipásztorság kötelmeit 43 áldozár teljesíti; mindannyian jezsuiták, kiknek élén Canoz püspök s apostoli helynök áll. A missioi személyzethez tartoznak továbbá: 10 hittan-hallgató, 8 segéd-szerzettárs, s ezeken kívül számos katechisták, tanárok és iskolamesterek. Schismatikussok, protestansok nagy számmal térnek meg a kath. egyházba. A mult év folytán 5000 szakadár, 400 protestans lón katolikussá, 500 felöltött pogány és 4000 gyermek kereszteltetett meg.

— Fredericksburgból (Texas) jun. 6-ról írják: „Weninger atya, ki már 11 év óta Amerikában utazik, s missioi fáradozásai által oly tömtelesen jót eszközölt, május 27-én, ft. Dubois helynök ur kíséretében, ide érkezett, hogy a mi szegény, elárvult községünket a szent missio áldásaiban részesítse. Én nem vagyok képes sem a megható szent beszédek, sem pedig az azok által a hallgatók sziveiben eszközölt mely benyomasokat méltóképen ecsetelni; ezt inkább érezni, mint leírni lehet. Vasárnap, junius 5-én fejeztetvén be a missio, a szent feszület az oltár előtt fölállítatott; pap és nép, az előtt térdre borulva, örök szeretetet és hűséget esküvők a keresztnek és kath. szent hitünknek. — Valóban községünk most fölkiálthat Zachaással: „Ma lett üdvössége e háznak!“ S Istennek legyen ezer hála, hogy a mi, már oly régóta árván hagyatott községünkbe missionariust küldeni méltóztatott. — Mily buzgóságot eredményezett a kath. élet iránt körünkben e missio-tartás, mutatja azon körülmény, hogy az alatt 200 dollárért vásároltak meg épületes könyveket. A község mintegy 60 ügyefogyott családot számlál kebelében. — Legközelebb férfi- és nőgyűlések fognak tartatni egyletek alapítása végett. A Jézus sz. gyermekségének társulata a gyermekek közt be fog hozatni, s kilátás van, hogy a község nem sokára egy, a Mindenhatóhoz méltó templomot emelend. E mai napon nagymise után jökor reggel a nagytiszteletű missionarius körünkben elutazott; fájdalommal szívvel gyűltek egybe még egyszer a hívők, hogy a távozónak „Isten hozzád“-ot mondhasanak. („Kath. Blätter aus Tirol.“)

Szent-István-Társulati ügy.

— A Szent-István-Társulat igazgató választmánya f.hó 4-én tartotta ft. Danielik János kanonok és alelők őnga előlétele alatt rendes havi gyűlését, melynek közérdekű tárgyai közül a következőket emeljük ki: A társulati nagygyűlés megtartása jövő novemberhó 10-ére határozatott. — Ertesítettett a választmány, hogy a mult juliushóban a társulati elnökség, Esztergomból bibornok herezeg-primás ő eminentiájától, nem különben Bécsből, Innsbruckból és Paduából azon tudósítást vevén, hogy mondott városokban a kórházakban fekvő sebesült magyar katonák lelki hasznára szolgálandana, ha számukra mieelőbb ajtatos és épületes magyar könyvek küldetnének, az igazgató választmány helybenhagyásának reményében, a mondott városokba tetemes számú magyar ajtatos és épületes könyveket

azonnal elszállított. Hasonlóan intézkedés történt, hogy a pest-budai cs. k. katonai kórházakban levő sebesült magyar harcziúk lelki vigasztalására is ily ajándékkönyvek küldessenek. — Jelentetett, hogy a „Magyar Encyclopaedia,” nem különben a „Szentek élete” című művek sajtó utjáni kiállítása örvedetesen előrehalad; névszerint az Encyclopaediából 32 iv már kinyomatva bemutatott. — A társulati tagok- és jötevőkért az évenkint szokásos sz. mise jövő octoberhóban fog megtartatni. A szathmári püspök ő maga a szegényebb plebániák számára ajándékba küldött „Sz. szakaszok”-ért hála-köszönetet mond. — Jelentetett, hogy Leitner Ferenc, néhai szathmármegyei áldozár, és sándorfalusi plebános „a Sz. István-Társulatnak sz. vallásunk előmozdítása iránti buzgó kiható működésének méltánylása jeléül” végrendeletileg 5 a. ért. írtot hagyományozott; továbbá, hogy a néhai Jász-ladányi lelkész, boldogult nt. Bathó János által a társulatnak végrendeletileg hagyományozott 92 pfrt az Urban elhunytak testvére által beszolgáltattott. — Olvasatott Parsi Angyal, bukaresti püspök ő magának levele, melyben egy részről megköszöni az oláh-földön kath. magyar plebániák és hívek számára küldött ajándékkönyveket, más részről pedig az elemi iskolák használatára alkalmas könyveket kér, és illetőleg megrendel. Ugyancsak Bukarestből az ottani angol-kisasszonyok főnöknéje, nt. Engel M. Amália, a társulati elnökséghez írt levelében jelentvén, hogy nevelőintézeti épületek nem sokára elkészülend s új kápolnák fölszenteltése folyó augusztus 25 én fog megtartatni, ez ünnepélyre a jötevőköt meghívja, s egyszersmind azon reményét fejezi ki, miszerint az ott nagy számmal találtató elhagyott magyar leánykák neveltetése tekintetéből az egyház főpapjai öket atyai gondoskodásukra méltatni, s az építésre általuk 15 pe.-re fölvetett 4900 arany után járó évenkinti kamat fizetéséhez kegyes adományokkal járulni el nem mulasztandják. — Az „Egyházi énekek az elemi tanuló- ifjuság használatára” című gyűjtemény néhány imával, litániával stb. bővitve, ujjlag sajtó alá adadni határozatott. — Még a mult évben a társulat által a reáliskolák, gymnasiumok és magánosok használatára kiadott „Liturgia, vagyis a kath. egyház szertartásainak magyarázata” című könyv, valamint a jövő szeptember elején sajtó alól kikerülendő, „Historia revelationis biblicae antiqui et novi foederis” című, az új tanrendszerhez alkalmazott munka egy-egy példányban az egyházmegyei szszertesrendi hatóságokhoz megküldetni határozatott oly kérelemmel, miszerint a jövő tanév folyamára az elsőnek ugyan a gymnasiumok, a másodiknak pedig a papnöveldek számára tankönyvül leendő elfogadtatását eszközölni kegyeskedjenek. — A következő új kéziratok jelentettek be: „Jerusalem,” „Attila,” „Lonsiániában a ezukor-termelés, és a fekete rabszolgák sorsa,” és „Egy séta Bécsből Pestre,” Farkas Ádám-tól; mely kéziratok szabályszerű bírálatra adattak. — Bemutattattak a következő társulati nyomtatványok: a) „Morus Tamás és korszaka. Walter W. József-től stb. Magyaritá Babinszky József.” (Egy aczélmetszettel); b) „Magyar nyelvtan az elemi s reáliskolák használatára. Irta Zimmermann Jakab.” (7 dik bővített kiadás); c) „Pázmány-füzetek” IV. k. 2. füzeté. — Végre jelentetett, hogy mult júliusban a társulati tagok száma 36-tal szaporodott.

Társulati új tagok. Pesten: t. ez. Varga Mihály nevelő; t. Tóth Pál k. r. növendék; nt. Fehér János k. r. áldozár; tek. Czobor Kornelia urhölgy; tek. Kovács Gyula muzeumi ör; t. ez. Gózon Antal színházi karénes; tek. Richter Xav. Ferenc tanár Münchenben.

Észtergomi érseki megyében: tek. Modrovich Ferenc birtokos; t. ez. Pray Valér István grófi nevelő; t. ez. Schweiger József könyvtáros Pozsonyban.

Egri érseki megyében: nt. Strasser Ferenc káplán Apátfalván; tek. Preszner János gymn. igazgató Jászberényben.

Győri egyházmegyében: t. ez. Cserecsnyák

Ignác iskolamester Osliban; t. ez. Füzy Vincze jegyző Babaton; tek. Szabó János cs. k. szolgabíró Kapuváron; Török Mihály urad. birkász Öntésen.

Kassai egyházmegyében: nt. Horvay Mihály káplán Szepsiben.

Nagyvárad egyházmegyében: t. ez. Csűry József számvevő Sarkadon; tek. Keresztszeghy Kálmán segédszolgabíró Szalontán.

Pannonhalmi főapátságban: t. Vurdics Ignác sz. b. r. papnövendék.

Pécsi egyházmegyében: t. ez. Kovács Ágoston tanácsí titkár Pécsen; t. ez. Francesics József ispán Döbröközön.

Rosnyói egyházmegyében: t. ez. Vagner Sándor urad. számtartó K. H. Váralján.

Szathmári egyházmegyében: t. ez. Cserenyák Ferenc, Non János, Rencz János várospolgárok; tek. Bársony János tisztartó; Elemi iskolai és kisgymnasiumi tanítói kar; Casinoi olvasó-egylet, és Mihalovics István gyógyszerész, valamennyi Nagy-Károlyban.

Székesfehérvári egyházmegyében: t. ez. Takács József tanító Sukorón.

Vácki egyházmegyében: tek. Hubert János jogtudor, tek. Bécsi János orvostudor; t. ez. Farkas-Bede György földmives Szolnokon.

Veszprémi egyházmegyében: t. ez. Balék Mátyas nyug. számtartó Dégen.

Legközelebb a következő két munka hagyta el a sajtót, a Szent-István-Társulat által kiadva, ugymint:

I. „Morus Tamás és korszaka.” Walter W. József-től. Francziából Savagner Ágoston után magyaritá Babinszky József. Pest, 1859. Kis 8-dr. 356 l. Egy aczélmetszettel. E művet a társulat tagjai ez évi könyvilletményök fejében veendik. Bolti ára: 1 frt. aust. ér.

II. „Pázmány-füzetek.” IV. k. II. füzet. Szerkeszti Roder Alajos. Pest, 1859. Nagy 8-dr. 241-520 és VII. l. Tartalma: I. Szent beszédek és homíliák: a) pünkösdi ünnepére 1, Kubriczky András-tól; pünkösdi-hétfőre 1, Vezzerle Gáspártól; Szent-Háromság vasárnapjára 2, Vezzerle Gáspártól és Bende József-től; Urnapra 1, Udvardy Ignác-tól; sz. Norbert napjára 1, Devics József-től; Ker. sz. János napjára 1, Garay Alajostól; sz. László király napjára 2, Plosszer Ferenc-től és Tóth Antaltól; sz. Péter és Pál ünnepére 1, Babocsay Páltól; sz. Margit napjára 1, Plosszer Ferenc-től; Mária Magdolna napjára 1, Plosszer Ferenc-től; Loyolai sz. Ignác napjára 1, Kruesz Chrysostom-tól; Nagy-Boldogasszony ünnepére 2, Huszár Károlytól és Plosszer Ferenc-től; sz. István király ünnepére 1, Irsik Ferenc-től; Mária névnapjára 2, Plosszer Ferenc-től és Orosz Ádám-tól; a kereszt fölmagasztaltása napjára 2, Fenczy Jánostól és Szabó József-től; sz. Mihály arkangyal napjára 1, Irsik Ferenc-től; a sz. olvasó ünnepére 1, Kubriczky András-tól; sz. Vendel napjára 1, Plosszer Ferenc-től; Mindenszentek ünnepére 3, Vezzerle Gáspártól, Plosszer Ferenc-től és Bende József-től; sz. Márton napjára 1, Plosszer Ferenc-től; sz. Erzsébet napjára 1, Fenczy Jánostól; sz. Katalin napjára 1, Pados Jánostól; plebánosi hivatalba való beigtatáskor 1, Jankovics Alajostól; sz. beszédek a házasságról Müller Károlytól, pünkösdi után 19-ik vasárnaptól kezdve a négy adventi vasárnapon és karácsoni ünnepeken át vizkereszt után 2-ik vasárnapig. — II. Sztéteknintés a homiletika és kateketika irodalmában. Magyar könyvvesztet. — Kapható a Szent-István-Társulat ügynöki hivatalában és Hartleben könyvkereskedésében. Ara: 1 frt 40 kr. austr. ér.

KIADJA A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT; FELELŐS SZERKESZTŐ: KÁDÁS RUDOLF.

PESTEN, 1859. NYOMTATJA EMICH GUSZTÁV, BARÁTOK-TERE, 7. SZAM